

SÖZÜN GELİŞİ

B. Halid Fahriye cevap

Şair Halid Fahri Ozansoy «Ah... İnsan bir türlü akıllanamıyor...» cümlesle başlayan uzun bir yazısında tasfiye meselesi etrafında benimle yaptığı konuşmanın gazetede söylediği gibi neşredilmediğinden şikâyet ediyor. Fakat şikâyeti yalnız benden değildir. Hatırlayamadığı bir tarihtenberi kendisi ne kadar gazeteye gelip konuşmuşsa hiç bir sözlerini aynen yazmamış ve üstad ertesi gün gazeteyi eline aldığı zaman bir «facial» göyere «Bunları ben mi söylemişim» diye hayrete düşmüştü.

Kendisiyle ilk defa tanıştığım B. Halid Fahrinin, lütfettiği bu malûmata dayanarak anket ertesi hayrete düşmeği âdet hükmüne getirmiş olduğunu anlıyor, ve benim konuşmamın arkasından da aynı hayrete düşmesini tabii addiyorum. Fakat iddia ettiği bazı hususlara cevap vermek benim için zahmetli olmayacaktır.

B. Halid Fahrinin söylediklerinden not edebildiklerimi aynen gazeteye geçirdim. Bir kısmını ise not edemedim. Fakat iddiası hilâfına sanate ve Avrupa'daki edebiyatçılara taallük eden kısımlar not edebildiğim sözler arasındadır. Zaptedilmesi fikre ve bilgiye dayandığını söylediği bu malûmat Piran dello'nun ellisinden sonra roman yazmaya başladığı, Tristan Bernard'ın saka olduğu ve nüktelerle şöhret kazandığı, Corcoo'nun her sahada muvaffak bir sanatkâr sayıldığına dairdir. Bunlara bilhassa, kendi tabiriyle, makas salıladım. Zira kuşe kapaklar içinde iki franga satılan «Le bagage litténaire des jeunes filles» külliyatı bunları kâfi miktarda kâinata duyurmuştur. B. Halid Fahrinin ağzından tekrarına lüzum görmedim. Sonra La Bruyère'ı tercümeden âciz kaldığını da söyledi. Fakat bu hususî bir meseledir, mevzuumuzla ne alakası var?

Şairin yazdığı diğer hususlara geçelim. Diyor ki: «İşte size katiiyen söylemediğim sözlerden bir kaçı: «Ne yazıyorsun ki be adam! Sen evvelâ kendin bir lisan edinmeğe bak!»

Biraz insaf B. Halid Fahri! Bu sözleri söylediğiniz zaman odada bulunanlarla beraber kahkahalarla gülmedik mi? «Ulan» kelimesine gelince, bunları söylemediniz, sözlerinde tat, tavırlarında nezaket olmadığını isbata çalıştığınız genç ediplerin ağzından gene biz güldüren acı bir eda ile naklettiniz. Bu da yazımda aynen tesbit edilmiştir.

Genç ediplerin sizi değil Baltacıoğlunu takdir ettiklerine pek kızdığını sırada, hiç münasebeti yokken, onun sosyoloji kitabını ortaya atmanız o zaman biz hayrete düşürmüştü. Bir gün sonra sizi de hayrete düşüren bu sözün kıymetli bir terbiyecinin, kıymetli bir eseri hakkında sarfedilmemesi lâzım geldiğini konuşmanızı matbu şekilde görünce anlamış olacaksınız. Sonra da bu sözlerinizin halkı o muharririn kitabından şübheye düşüreceğini tahmin ediyorsunuz. Bunun bir vehim olduğuna inanınız.

Biliyorum... Bunları sıralayıp dökmek neye yarar? Fakat B. Halid Fahrinin söylediklerini söylenmemiş göstermek için yazdığı üç sütunluk yazıda en ağırına giden şey o sözleri benim söylemiş olduğuma herkesi inandırmaya çalışmasıdır. O konuşma eğer, iddia ettiği gibi, bir çok kimseleri güldürmüşse bu muvaffakiyet beni dirayetsiz bulan B. Halid Fahri Ozansoy'a aittir. Fakat ben o sözlerin bir çok kimseleri ağlatmış olduğuna kanıtım.

Şevket Rado

DÜNYADA NELER OLUP NERELER OLUYOR?

Piyangoda ikramiye yerine konan iki genç kız

Floridada bir hayır cemiyeti, yetimlere yardım olmak üzere bir piyango tertibini kararlaştırmış ve bunun en büyük ikramiyesi olarak 21 yaşında genç ve güzel bir kızın, karı olarak ikramiyeyi kazanana verileceğini, talihli erkeğin yaşına, fiziki kabiliyetine ve diğer kusurlarına da bakılmıyacağını ilân etmiştir. Biletler, taze ekmeğe gibi kapışılmıştır.

Erkekler hergün piyango komitesi idare

resi önünde birikerek mütemadiyen kızın şeklini, rengini ve bütün vasıflarını sorarak komite erkânını is'â' ediyorlarmış. Bunun üzerine sarışın kadınları sevmiyen erkekler, bunun sıyah saçlı ve sıyah gözlü olması lâzım geldiğini ileri sürmüş, halk ıkiye ayrılmıştır. Bunun üzerine piyango komitesi, bu sefer de ikinci ikramiyenin sıyah saçlı ve sıyah gözlü bir genç kız olduğunu ilân etmiştir.

En çok et nerelerde yeniyor ?

Yeryüzünde mevud takriben 2 milyar insandan ancak 320 milyonu eti yiyecek olarak istihlâk etmektedir. Milyonlarca insan et yemez. Meselâ, cenubi Asyada sığır eti istihlâk edilmez, müslümanlar domuz etini yemezler. Buda, Brahma mezhebinden olanların memleketlerinde ise inekler ve öküzler kesilmezler.

En çok et, Arjantin'de sarfedilir. Bu memlekette büyük mesbahalar vardır. Burada

insan başına senede 121 kilogram et düşer. Avustralya ve Yeni Zelândada her insan senede 100 kilogram etrafında et yer.

Avrupada en çok et sarfeden memleketler İngiltere ile Danimarkadır. Bunlardan sonra Amerika Birleşik devletleri, Kanada ve Almanya gelir. Harpten evvel son senelerde Almanyada insan başına senede 34 kilogram et istihlâk edilmiştir.

GÜNÜN ANSİKLOPEDİSİ

Mezarı ıslah edilecek olan Kâtip Çelebi

Kâtip Çelebi'nin mezarı daha iyi bir yere nakil ve ıslah edilecektir. 1608 senesinde İstanbul'da doğup 1657 de gene İstanbul'da vefat eden bu büyük Türk âliminin şöhretini garpte de yayılmıştır.

Asıl adı Mustafa olan Kâtip Çelebi'nin «Hacı Halife», «Hacı Kalfa» diye de lâkapları vardır. Garplılar onu «Hacı Kalfa» diye daha ziyade tanırlar.

Babası Abdullah isimli bir askerdir. Küçük Mustafa da bu mesleğe girmiş, dördüncü Muradın saltanat yıllarında Anadolu, İran ve Irak seferlerine iştirak etmişti. Okuması, yazması olduğundan, hesap işlerinde kullanılırdı. Âlimlerden ders aldı; daima kütüphanelerde çalıştı. 1633 te Hicaz'a da gittiği için «Hacı» lâkabını aldı.

1635 te İstanbul'a döndükten sonra epeyce büyük paralarla tevarüs etti. Kâtiplik vazifesinden çekilerek servetinin mühim bir kısmını kitaplar aldı. Kendini ilme verdi. Aynı zamanda riyaziye ve heyet ile de uğraşıyordu. Lâtince öğrenmeğe çalışıyordu.

1648 de Kâtip Çelebiye başmuhasebeci ikinci halifeligi tevcih olundu. Garplılar arasında «Hacı Kalfa» diye şöhret bulması bundan dolaydır.

Çelebi, «Mizanülhak fi ihtiyarül'ahak»

isimli eserinde kısmen tercümeihalini yazar.

En mühim eseri «Keşfüzzünun an esami-li, kütübü fünun» dur ki, bu, büyük bir bibliyografya lügatidir. Üç yüz kadar ilim ve fen şubesine alt 14501 kitabı hece tertibiyle tahlil eder. Çelebinin arapça yazdığı bu eser bundan bir asır evvel Alman Fügel tarafından latinceye tercüme edildi. Sonra almanca ve İngilizce de basıldı. Diğer Türk âlimleri bu esere zeyl yazmışlardır.

Diğer ehemmiyetli eserleri:

Takvimüttevarih ki tarihi vakaları, tarih rakamları sırasile hulâsa eder. (Avrupa dillerine çevrilmiştir.)

Tuhfetülkibar fi esferihibar, deniz muharebelerini anlatır ve türkçedir.

Cihannüma, en eski coğrafya kitabımızdır.

Bunlardan maada, Çelebinin, tarih, coğrafyaya, tercümeihale, kitap bilgisine, edebiyata, dinî ilimlere dair arapça ve kısmen türkçe on altı eseri vardır.

Bursalı Tahir ve Ahmed Refik, Kâtip Çelebiye dair risaleler neşretmişlerdir.

Mezarı, Vefadan Zeyreğe inen caddenin sol tarafındaki kendi adile anılan ve yanan mektebin bahçesindeki.

KANSIZLIK

Nöbrasteni,
zafiyet ve
Chlorose

benizlilik için yegâne deva kanlı ihya eden

En muhtalip etilba tarafından tertip edilmiştir.

SIROPS DESCHIENS, PARIS

